କରଣ ସିଂହ

ବନାମ

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ

ନଭେମ୍ବର 4, 1964

[ଏ. କେ. ସରକାର, ଏନ୍. ରାଜଗୋପାଳ ଆୟଙ୍ଗର ଏବଂ ଆର୍. ଏସ୍. ବାଚାୱତ୍, ବିଚାରପତିବୃନ୍ଦ]

ହତ୍ୟା-ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ-ପ୍ରକୃତ ହତ୍ୟାକାରୀ ଏବଂ ସହଯୋଗୀଙ୍କ ପୃଥକ ବିଚାର-ପ୍ରଥମରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଜଣକ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ ହୋଇଥିବାବେଳେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଜଣକ ପ୍ରଥମ ଜଣକ ସହିତ ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଆଧାରରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ-ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା, 1860 (1860 ର ଅଧିନିୟମ 45), ଧାରା 34 ।

ଆର୍ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ଗୁଳି ମାରିଥିଲେ ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ ଜଣଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟଜଣଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇନଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ଯିଏ ନିଜେ ବନ୍ଧୁକ ଧରିଥିଲେ ଅନ୍ୟ ଛଅ ଜଣ ସଶସ୍ତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ଘଟଣା ସ୍ଥଳରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ଆର୍ ପଳାୟନ କରିଥିଲା, ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ଛଅ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 148 ଏବଂ 149 ସହିତ ଧାରା 302 ଏବଂ 307 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା । ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ କେବଳ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସନ୍ଦେହଜନିତ ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ପରେ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଆବେଦନ ଶୁଣାଣି ହେବା ପୂର୍ବରୁ, ଆରଙ୍କୁ ଗିରଫ କରାଯାଇଥିଲା, ସମାନ ଅଭିଯୋଗରେ ବିଚାର ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରାଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆବେଦନ ଖାରଜ ହୋଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଦଣ୍ଡାଦେଶରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 148 ଏବଂ 149 ସହିତ ପଠାଯାଇଥିବା ଧାରା 302 ଏବଂ 307 ପରିବର୍ତ୍ତେ ଧାରା 34 ସହିତ ପଠାଯାଇଥିବା ଆଇନର ଧାରା 302 ଏବଂ 307 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆବେଦନରେ ଏହି ଅଦାଲତକୁ ଆସିଥିଲେ।

ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦ୍ୱାରା ଆର୍ କୁ ମୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିବାରୁ, ଯାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଆବେଦନ ହୋଇନଥିଲା, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଇଁ ଏହା ଖୋଲା ନଥିଲା ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ଧାରା 302 ଏବଂ 307 ସହିତ ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ହତ୍ୟା ଏବଂ ହତ୍ୟା ଉଦ୍ୟମ ପାଇଁ ଦୋଷୀ, କାରଣ ଆର୍ ତାଙ୍କ ସହିତ ଏକ ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ମୃତକଙ୍କୁ ଗୁଳି କରି ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ ।

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଲେ : ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୋଷ ମୁକ୍ତି ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଅନ୍ୟ ଏକ ମାମଲାରେ ଅଦାଲତ ଏହି ଆଧାରରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ-ଯଦି ପ୍ରମାଣ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରେ-ଯେ ଦୋଷ ମୁକ୍ତି ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ଅପରାଧରେ ଦୋଷୀ ଥିଲେ ଯାହା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ମାମଲାରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ମାମଲାରେ ଏହା ଜାଣିବାକୁ ହେବ ଯେ ଏଥିରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧରେ ଦୋଷୀ ଥିଲେ କାରଣ ସେ ଦୋଷ ମୁକ୍ତି ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ଅପରାଧ କରିଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାର ରାୟ ସେହି ମାମଲାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ ଏବଂ ଏହା ସେହି କାର୍ଯ୍ୟର କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଯାହା ନିର୍ବିଶେଷରେ ଅନ୍ୟ ମାମଲାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ଭିନ୍ନ ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ନିଆଯାଇପାରେ ।

ମାରାଚଲିଲ ପଙ୍କୁ ବନାମ ମାଡ୍ରାସ ରାଜ୍ୟ, ଏ. ଆଇ. ଆର. 1954 ଏସ. ସି. 648, *ବୋମ୍ବାଧର ପ୍ରଧାନ ବନାମ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ସୁନ୍ଦର ସିଂହ ବନାମ ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ,* ଏ. ଆଇ. ଆର. 1962 ଏସ. ସି. 1211 ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲା ।

ପ୍ରୀତମ ସିଂହ ବନାମ ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ଏ. ଆଇ. ଆର. 1956 ଏସ. ସି. 415, *ଶମ୍ବାଶିବମ ବନାମ ମାଳୟ* ଏଲ. ଆର. ର *ସରକାରୀ ଅଭିଯୋଜକ ମହାସଙ୍ଘ* [1950] ଏ. ସି. 458 ଏବଂ *କୃଷ୍ଣ ଗୋବିନ୍ଦ ପାଟିଲ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ,* ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : 1963 ର ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 55 ।

1961ର ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 18 ରେ ଗ୍ୱାଲିୟରରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ହାଇକୋର୍ଟ (ଗ୍ୱାଲିୟର ବେଞ୍ଚ)ର ଅଗଷ୍ଟ 27,1962 ର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନ ।

ବି. ସି. ମିଶ୍ର, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ *ଏମ୍. ଏସ୍. କେ. ଶାସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଆଇ. ଏନ୍. ଶ୍ରଫ୍ ।*

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ **ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ସରକାର** ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ, ରାମହାନ୍ସ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଛଅ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଗାବ୍ଦେଙ୍କ ହତ୍ୟା ଏବଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିଲା । ମୃତ ଏବଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଗୋଟିଏ ଦଳର ହୋଇଥିବାବେଳେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନେ ଅନ୍ୟ ଦଳର ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି ଏବଂ ଏହି ଦୁଇ ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କିଛି ପୂର୍ବରୁ ବହୁତ ଶତ୍ରୁତା ଥିଲା । କୁହାଯାଏ ଯେ, ନଭେମ୍ବର 18,1959ର ମଧ୍ୟରାତ୍ରିରେ, ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ଅନ୍ୟ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ତିୱାରିଆ (ଛାତ) ରେ ଶୋଇଥିବା ବେଳେ, ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନେ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲେ ଏବଂ ରାମହାନ୍ସ ଏକ ବନ୍ଧୁକରେ ଗାବ୍ଦେଙ୍କୁ ଗୁଳି କରି ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଉପରେ ଦୁଇଟି ଗୁଳି ଚଳାଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ କେବଳ ତାଙ୍କୁ ଆହତ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ସମୟରେ ଆବେଦନକାରୀ ଏକ ବନ୍ଧୁକ ସହିତ ସେଠାରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ବିଭିନ୍ନ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ଥିଲେ ଏବଂ ସମସ୍ତେ ଅପରାଧ କରିବାର ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲେ ।

ରାମହାନ୍ସ ପଳାୟନ କଲା ତେଣୁ ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଛଅ ଜଣ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଆକ୍ରମଣକାରୀଙ୍କୁ ଗାବ୍ଦେଙ୍କ ହତ୍ୟା ଏବଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ହତ୍ୟା ଉଦ୍ୟମ ପାଇଁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ଧାରା 148 ଏବଂ 149 ସହିତ ଧାରା 302 ଏବଂ 307 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ବିଚାର ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିଲା । ବିଦ୍ୱାନ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଏହି ଅପରାଧ ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟ ଛଅ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସନ୍ଦେହଜନିତ ଲାଭ ଦେଇ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନକୁ ଦରଜ କରିଥିଲେ । ବିଦ୍ୱାନ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନକାରୀ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ପରେ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଆବେଦନ ଶୁଣାଣି ହେବା ପୂର୍ବରୁ, ରାମହାନ୍ସଙ୍କୁ ଗିରଫ କରାଯାଇଥିଲା, ସମାନ ଅଭିଯୋଗରେ ବିଚାର ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଆବେଦନକାରୀ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ ରାମହାନ୍ସ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ ହେବା ପରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସଂହିତାର ଧାରା 149 ସହାୟତାରେ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଗଠନମୂଳକ ଭାବରେ ଦାୟୀ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । *ମାରାଚଲିଲ ପଙ୍କୁ ବନାମ ମାଡ୍ରାସ ରାଜ୍ୟ* ([1]), *ବୋମ୍ବାଧର ପ୍ରଧାନ ବନାମ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ* ([2]) ଏବଂ *ସୁନ୍ଦର ସିଂ ବନାମ ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ* ([3]) ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଏ :"ଦ୍ୱାରକା, ମାତାଦିନ୍ ଏବଂ ମହାରାଜସିଂଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କଥନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ମୁଁ କହିବି ଯେ ଗାର୍ଡ୍ଙ୍କ ହତ୍ୟା ରାମହନ୍ସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ଉପରକୁ ବନ୍ଧୁକ ଗୁଳି ଚଳାଇ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ରାମହନ୍ସ ମଧ୍ୟ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ହତ୍ୟା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁକରୁ ଦୁଇଟି ଗୁଳି ଚଳାଇଥିଲେ । ଏହି ସମୟରେ କରଣ ସିଂହ ରାମହନ୍ସ ପାଖରେ ବନ୍ଧୁକ ଧରି ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ.........ତେଣୁ ମୁଁ ଧରି ନେବି ଯେ ଗାର୍ଡ୍ଙ୍କ ହତ୍ୟା ଏବଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ହତ୍ୟା ଉଦ୍ୟମ ଅପରାଧ ରାମହନ୍ସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନକାରୀ କରଣ ସିଂହଙ୍କ ସମାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଆଗକୁ ବଢାଇବା ପାଇଁ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷର ମାମଲା ସବୁ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଥିଲା ଯେ ଉଭୟ ରାମହାନ୍ସ ଏବଂ କରଣ ସିଂ ବନ୍ଧୁକ ଧରି ତିୱାରିଆ ଭିତରକୁ ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ସମଗ୍ର ଘଟଣା ସମୟରେ କରଣ ସିଂ ଏକ ବନ୍ଧୁକ ସହିତ ରାମହାନ୍ସ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ଏହି ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଆଇ. ପି. ସି. ର ଧାରା 34 ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନକାରୀ କରଣ ସିଂହଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମାମଲା ଉପରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ଲାଗୁ ହେବ । "ଏହି ମାମଲାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀ କରଣ ସିଂହଙ୍କୁ ଧାରା 148 ଏବଂ 149 ସହିତ ପଢାଯାଇଥିବା ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଧାରା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆଇନର ଧାରା 34 ସହିତ ପଢାଯାଇଥିବା ଧାରା 302 ଏବଂ 307 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ, ଯାହା ବିଦ୍ୱାନ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆବେଦନରେ ଏହି ଅଦାଲତକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।

ଏହି ଆବେଦନରେ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିବା ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଯେ ବିଦ୍ୱାନ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦ୍ୱାରା ରାମହାନ୍ସଙ୍କୁ ଦୋଷ ମୁକ୍ତି କରାଯିବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଯେଉଁଥିରୁ କୌଣସି ଆବେଦନ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ବିଚାର କରିବା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଥିଲା ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ଧାରା 34 ସହିତ ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ହତ୍ୟା ମାମଲାରେ ଦୋଷୀ ଥିଲେ, ପ୍ରମାଣ ଆଧାରରେ

([1]) A.I.R. 1954 S.C. 648
([2]) [1956] S.C.R. 206
([3]) A.I.R. 1962 S.C. 1211

ଯେ ରାମହାନ୍ସ ଯିଏ ତାଙ୍କ ସହ ଏକ ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖିଥିଲେ, ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଗୁଳି କରି ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ ଏବଂ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନକାରୀ ତରଫରୁ *ପ୍ରୀତମ୍ ସିଂ ବନାମ ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ (* [1])ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଥିଲା । ସେହି ମାମଲା *ସାମ୍ବାଶିବମ୍ ବନାମ ମାଲାୟାର ସରକାରୀ ଅଭିଯୋଜକ ମହାସଙ୍ଘ* ([2])ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟିକ କମିଟିର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅନୁମୋଦନ ସହିତ ପଠାଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଠାରେ ଏହା ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ "ଦୋଷମୁକ୍ତ ରାୟର ପ୍ରଭାବ......... ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଦର୍ଶାଯାଇ ନାହିଁ, ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସେହି ଅପରାଧ ପାଇଁ ପୁନର୍ବାର ବିଚାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା ସହିତ ଏହା ମଧ୍ୟ ଯୋଡ଼ିବାକୁ ହେବ ଯେ ଏହି ବିଚାର ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମସ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଏବଂ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଅଟେ । "ଯେପରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି, ସେହି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣର ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଗ ନାହିଁ କାରଣ ଏଠାରେ ରାମହାନ୍ସଙ୍କୁ ଦୋଷ ମୁକ୍ତ କରିବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ନଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ଆବେଦନକାରୀ ପକ୍ଷ ଥିଲେ । ସ୍ପଷ୍ଟତଃ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ସେଥିରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ପ୍ରମାଣକୁ ଆଧାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ; ରାମହନ୍ସଙ୍କ ମାମଲା ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମାମଲା କେବଳ ସେଥିରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ରାମହାନ୍ସଙ୍କ ମାମଲାରେ ପ୍ରମାଣ ଏବଂ ସେହି ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ସେଠାରେ ନିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମାମଲାର ଗୁଣବତ୍ତା ବିଚାରରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ । ଆମେ ଏଠାରେ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିପାରିବା ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ତରଫରୁ ହାଜର ହେଉଥିବା ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର ଏହି ଅଦାଲତରେ ପ୍ରୀତମ ସିଂହଙ୍କ ମାମଲା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିନଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ ଯେ କୃଷ୍ଣ ଗୋବିନ୍ଦ ପାଟିଲ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ ରାମହନ୍ସଙ୍କୁ ଦୋଷ ମୁକ୍ତ କରିବାର ତଥ୍ୟକୁ ଅଣଦେଖା କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଭୁଲ ଥିଲେ । ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ଆମେ ସ୍ୱୀକାର କରିପାରିବୁ ନାହିଁ । ଏହି ମାମଲାରେ ପ୍ରକୃତରେ ବିଚାର କରାଯାଉଥିଲା ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଚାରିଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ହତ୍ୟା ଅପରାଧର ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ତିନିଜଣଙ୍କୁ ବିଚାରପତି ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରିଥିଲେ, ତେବେ ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ହତ୍ୟା ଅପରାଧରେ

([1]) A.I.R. 1956 S.C. 415

([2]) L.R. [1952] A.C. 458, 479

ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ଆଇନଗତ ଥିଲା କି?ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଥିଲେ ଯେ ଏହା କରାଯାଇପାରିବ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଏହି ଆଧାରରେ ବାତିଲ କରିଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଏପରି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ଫଳାଫଳ ଆଣିବ । ଏହା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା, "ଏହା (ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ) ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା 34 ସହିତ ପଢାଯାଇଥିବା ଧାରା 1,3 ଏବଂ 4 ଅଧୀନରେ ଅଭିଯୁକ୍ତକୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରିଥିବାବେଳେ, ଉକ୍ତ ସଂହିତାର ଧାରା 34 ସହିତ ପଠାଯାଇଥିବା ଧାରା 302 ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୁକ୍ତ 2 କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ମିଳିତ ଭାବରେ ଅପରାଧ କରିଥିବା ପାଇଁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏହା ଆଇନଗତ ଭାବେ ଏକ ଅସମ୍ଭବ ସ୍ଥିତି । "ଏହି ମାମଲାରେ ନିଃସନ୍ଦେହରେ ବିଭିନ୍ନ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଠାରେ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବା ପରେ ଏହା ସମ୍ଭବ ଯେ ଦୋଷମୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଯଥାର୍ଥ ଥିଲା କାରଣ ପ୍ରମାଣ ଦର୍ଶାଇଥିଲା ଯେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସହିତ ଅନ୍ୟ ଅଜ୍ଞାତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଜଡିତ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇନଥିଲା । ଏହି ଦିଗ ସହିତ ଆମେ ଏହି ମାମଲାରେ ଚିନ୍ତିତ ନୁହଁ ଏବଂ କୃଷ୍ଣ ଗୋବିନ୍ଦ ପାଟିଲଙ୍କ ମାମଲା ମଧ୍ୟ ନଥିଲା ।

ତେଣୁ, ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ *କୃଷ୍ଣ ଗୋବିନ୍ଦ ପାଟିଲ ([1])* ଙ୍କ ମାମଲାର ରାୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଆଦୌ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଆମେ ଭାବୁଛୁ ଯେ ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ ରାୟ ଉପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ, ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ଏହି ମତକୁ ଯଥାର୍ଥ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରେ ଯେ, ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦୋଷ ମୁକ୍ତ କରାଯିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଅନ୍ୟ ଏକ ମାମଲାରେ ଅଦାଲତ ଏହି ଆଧାରରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବା ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ, ଯଦି ପ୍ରମାଣ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରେ-ଯେ ଦୋଷ ମୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ଅପରାଧରେ ଦୋଷୀ ଥିଲେ, ଯାହା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ମାମଲାରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ମାମଲାରେ ଏହା ଜାଣିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଏଥିରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଦୋଷ ମୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ ଧାରା 34 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ କରିଥିବା କାରଣରୁ ଦୋଷୀ ଥିଲେ । ଏହାକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ନୀତିଗତ ଭାବେ କିଛି ନାହିଁ । *ସାମ୍ବାଶିବମ୍* ([2])ମାମଲାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏଠାରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ କାରଣ ଆମେ ଯେଉଁ ଦୁଇଟି ମାମଲାର

([1]) [1964] 1 S.C.R. 678
([2]) L.R. [1952] A.C. 458, 479

ବିଚାର କରୁଛୁ ତାହା ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଟେ, ଯଦିଓ ସେମାନେ ସମାନ ଅପରାଧ କରିଛନ୍ତି ।

ଅଧିକନ୍ତୁ, ଯେପରି ଆମେ ପୂର୍ବରୁ କହିଛୁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲା ଏଥିରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହା ଅନ୍ୟ ଏକ ମାମଲାରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଭିନ୍ନ ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ନିଆଯାଇଥିବା ସମାନ କାର୍ଯ୍ୟର ଯେକୌଣସି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ବିଚାର ନକରି ।

ଫଳସ୍ୱରୂପ ଆବେଦନଟି ବିଫଳ ହୁଏ ଏବଂ ଖାରଜ ହୋଇଯାଏ ।

ଆବେଦନ ଖାରଜ ହୋଇଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :
ସ୍ୱିଡିଲ୍ ନାୟକ,
ଅନୁବାଦିକା,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।